

Telegraaf 24 februari 2007

Bio-invasies bedreiging voor volksgezondheid

Opgepast voor Aziatische tijgermug

„We staan op de drempel van een nieuwe biologische wereld. Wetenschappers, beleidsmakers en ontwikkelingsorganisaties zijn hier nauwelijks op voorbereid. De globalisatie neemt in de natuur steeds grotere vormen aan, met mogelijk ernstige schadelijke gevolgen“. Wakker worden en waar nodig maatregelen nemen, is dan ook het advies van Wouter van der Weijden, Rob Leeuwis en Pieter Bol. Het drietal presenteerde deze week hun boek 'Biological Globalisation' met als ondertitel 'Bio-invasions and their impact on nature, the economy and public health'.

Bewust is gekozen voor een Engelstalige uitgave: „Het gaat immers om een internationaal probleem dat vraagt om een internationale aanpak“, zo verklaarde Rob Leeuwis tijdens een kort symposium naar aanleiding van de publicatie. Bio-invasies zullen steeds vaker voorkomen. Klimaatsverandering, toenemend vervoer tussen landen en nieuwe infrastructurele werken, zoals kanalen die vissen en andere organismen de mogelijkheid geven te migreren, zijn de drie voornaamste redenen voor de toename van bio-invasies.

De drie auteurs benadrukken dat de gevolgen van introductie van nieuwe soorten, dieren, planten of insecten in de meeste gevallen gering zijn. In een beperkt aantal gevallen kunnen de gevolgen echter zeer schadelijk zijn. Een historisch voorbeeld hiervan is de eerste uitbraak van gele koorts in het Caribische gebied in 1647. Met slaventransporten werden muggen meegevoerd in watervaten. De slaven zelf waren veelal besmet met het virus dat gele koorts veroorzaakt maar hadden hier inmiddels een weerstand tegen opgebouwd. Door het prikken van de slaven door de muggen werden deze insecten dragers van het virus en veroorzaakten op Barbados een enorme slachting onder met name de indianen, die zeer kwetsbaar voor het virus bleken te zijn. Ook onder de Europeanen was sprake van grote sterfte. In 1802 brak op Haïti een slavenopstand uit tegen het Franse bewind. Napoleon stuurde 50.000 man. Velen van hen vielen ten prooi aan de gele koorts. Slechts enkele duizenden zagen hun vaderland weer terug. Toen ook nog in 1803 de Engels-Franse oorlog uitbrak en de Engelsen de opstandelingen op Haïti te hulp schoten, trok Napoleon zich terug. In 1804 werd Haïti onafhankelijk. Met een knipoog wordt deze overwinning het biologische Waterloo van Napoleon genoemd. Volgens de auteurs van het nieuwe boekwerk maakt het duidelijk hoe groot de invloed kan zijn van een bio-invasie.

Knokkelkoorts

Voor Nederland ligt momenteel eveneens een wezenlijk gevaar voor de volksgezondheid op de loer. Dat gevaar gaat schuil in de Aziatische tijgermug (*Aedes albopictus*). De mug kan de dodelijke ziekte dengue (knokkelkoorts) overbrengen.

Zoals zijn naam al doet vermoeden hoort dit beestje thuis in Azië, maar door vervoer van bijvoorbeeld planten verspreidt het zich langzaam maar zeker over de wereld. Sinds 1979 wordt de mug in Zuid-Europa aangetroffen en sinds 1985 ook in Noord-Amerika. In 2005 werd de mug voor het eerst in de omgeving van Aalsmeer gesignaleerd. Dat heeft alles te maken met de populariteit van de zogenaamde 'lucky bamboo', die momenteel in ruime voorraden vanuit Azië wordt ingevoerd en verkocht in plantenzaken.

De Verenigde Staten en Canada hebben inmiddels een importverbod afgekondigd. In Nederland is 'slechts' sprake van een afspraak dat bamboe niet meer wordt vervoerd in water maar in gel. Uit onderzoek blijkt dat de gel niet effectief werkt. Bovendien werken niet alle importeurs mee aan de maatregel.

„Sluiten van grenzen betekent onherroepelijk dat China zijn grenzen sluit voor de import van onze bloembollen. Dat heeft enorme economische consequenties, maar ons devies luidt absoluut dat veiligheid op de eerste plaats staat“, aldus Van der Weijden.

In een reactie laat Karin Hobbelen, lid van het managementteam van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, weten dat inmiddels een Coördinerend Orgaan voor Invasieve Exoten (COIE) in het leven is geroepen. Als één van de eerste taken zal deze organisatie de mogelijke gevolgen van en de maatregelen tegen de Aziatische tijgermug onderzoeken.